

Kiparske tehnike u radu s djecom predškolske dobi

Fiket, Valentina

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:705138>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-14**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Valentina Fiket

Kiparske tehnike u radu s djecom predškolske dobi

Završni rad

Mentorica:

prof.dr.art. Antonija Balić

ZAGREB, rujan 2023.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Valentina Fiket

Kiparske tehnike u radu s djecom predškolske dobi

Završni rad

Mentorica:

prof.dr.art. Antonija Balić

ZAGREB, rujan 2023.

SADRŽAJ

1. Uvod	1
2. Dječje stvaralaštvo	2
2.1. Faze razvoja likovnog izražavanja djece	3
2.2. Uloga odgojitelja u dječjem stvaralaštvu	4
3. Likovne tehnike	7
4. Kiparstvo i kiparske tehnike	8
4.1. Glina	9
4.1.1. Igra glinom	10
4.1.2. Oblikovanje glinom.....	10
4.2. Glinamol.....	12
4.3. Plastelin	12
4.4. Gips	12
4.5. Drvo.....	13
4.6. Kamen	13
4.7. Žica.....	13
4.8. Papir	13
5. Praktični dio završnog rada	14
5.1. Starija jaslička skupina	15
5.1.1. Motivacija i proces	15
5.1.2. Rezultati.....	17
5.2. Umjetnička skupina.....	18
5.2.1. Motivacija i proces	18
5.2.2. Rezultati.....	19
5.3. Predškolska skupina	21
5.3.1. Motivacija i proces	21
5.3.2. Rezultati.....	23
6. Zaključak	24
LITERATURA	25
Izjava o izvornosti završnog rada	26

Sažetak

Rad se bavi vrstama kiparskih tehnika kod djece predškolske dobi. Kiparstvo se odnosi na oblikovanje u prostoru, odnosno oblikovanje volumenom. Opisani su i dani su primjeri za kiparsku tehniku oblikovanja glinom, glinamolom, plastelinom, gipsom, papirom, kamenom, žicom i papirom. U radu se prikazuje i praktični dio završnog rada u kojem su opisane provedene likovne aktivnosti u vrtiću. Praktični rad je proveden u tri vrtićke skupine, a to su starija jaslička, umjetnička skupina i predškolska skupina. Istraživali smo kako se djeca snalaze u kiparskim tehnikama glinamola, oblikovanja žicom i plastelina. Na početku dana smo provodili aktivnosti koje su služile kao poticaj i motivacija za daljnji rad. Na kraju svake aktivnosti prikazani su rezultati u obliku fotografija i izjave djece. Kroz taj praktični rad s djecom ustanovilo se da su djeca jako zainteresirana za kiparske tehnike i oblikovanje u prostoru. Bili su spremni na istraživanje i eksperimentiranje s materijalima koje imaju pred sobom. Dugo su se zadržavali u aktivnosti i doprinosili su aktivnostima svojim idejama i kreativnošću. Tijekom izrade opisivali su što rade i na što ih asocira koji oblik. Nije bilo previše asistencije dok su djeca oblikovala, nakon kratke upute, pustili smo ih da sami istražuju materijale kako bi došli do krajnjeg rezultata i stvorili svoje jedinstveno djelo.

Ključne riječi: kiparske tehnike, oblikovanje, prostor, glina, praktični rad

Abstract

The paper deals with the types of sculpting technique in preschool children. Sculpture refers to shaping in space, that is, shaping by volume. Examples are described and given for the sculptural technique of molding with clay, plasticine, plaster, paper, stone, wire and paper. The paper also shows the practical part of the final paper, which describes the art activities carried out in the kindergarten. The practical work was carried out in three kindergarten groups, namely the older nursery school, the art group and the preschool group. We investigated how children cope with the sculpting techniques of clay, wire and plasticine. At the beginning of the day, we carried out activities that served as an incentive and motivation for further work. At the end of each activity, the results are shown in the form of photos and children's statements. Through this practical work with children, it was established that children are very interested in sculptural techniques and shaping in space. They were ready to explore and experiment with the materials in front of them. They stayed in the activity for a long time and contributed to the activity with their ideas and creativity. During the creation, they described what they were doing and what each shape associated with them. There was not too much assistance while the children were shaping, after a brief instruction, we let them explore the materials on their own to arrive at the end result and create their unique piece.

Main words: sculptural techniques, shaping, space, clay, practical work

1. Uvod

Općenito je poznato kako djeca vole sudjelovati u likovnim aktivnostima i kako im to pruža ogromno zadovoljstvo, a pogotovo kada se radi o modeliranju i oblikovanju u prostoru. Za djecu je i jako bitno da sudjeluju u likovnim aktivnostima i da se potiče dječje stvaralaštvo. „Sva su djeca sposobna za „avanture“ likovnog izražavanja, pa je neophodno uključivati i onu djecu koja se zbog različitih uzroka ne usuđuju likovno izražavati. Ne postoji nemogućnost stvaralačkog likovnog izražavanja djece, nego samo postoje različita postignuća u ovom izrazu.“¹

Odgajatelji i učitelji imaju veliku ulogu u poticanju dječjeg izražavanja. „U provođenju likovnih aktivnosti s djecom nema mjesta pravilima, zakonitostima i kritici jer su oni momentalni zagušivači kreativnosti, slobode, samopouzdanja i radoznalosti.“² Bitno je da odgajatelji odgovaraju na dječja pitanja i da imaju spremnu poruku za njih. Također, od odgajatelja i učitelja se očekuje da su spremni pridodati važnost dječjim radovima i omogućiti svakom djetetu da se izrazi na svoj način, a isto tako ih učimo na prihvaćanje različitosti među ljudima. „Omogućujući djetetu predškolske dobi da stvara samo, neopterećeno i bez intervencije odraslih, dobivamo priliku zaviriti u dječji unutarnji svijet, kao i priliku da bolje upoznamo dijete i učimo od njega. Takvim pristupom usmjerenim na osobnost i samopouzdanje svakog pojedinog djeteta možemo postići raznovrsnost, iskrenost i autentičnost dječjih radova koji odražavaju istinsku stvaralačku atmosferu u grupi.“³

Dio ovog rada je i praktični rad s djecom u kojem će se pristupiti na opisani način, djeci će biti dane kratke upute s određenim ciljem, ali sam likovni rad će biti bez previše intervencija kako bi djeca neopterećeno stvorila svoje djelo. U skladu s time očekuju se jedinstveni i raznovrsni rezultati dječjeg stvaralaštva.

---

¹ Nenadić-Bilan, D. (1987). Modeliranje i neoblikovani materijali u likovnom radu s predškolskom djecom. Radovi (Sveučilište u Splitu. Filozofski fakultet Zadar. Razdio filozofije, psihologije, sociologije i pedagogije), 26, 3; 267-274. Preuzeto s: <https://morepress.unizd.hr/journals/radovifpsp/article/view/2449?lang=hr> HR 3.9.2023.

² Balić Šimrak, A. (2010.) Predškolsko dijete i likovna umjetnost, Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima, 16-17, 62-63; 2-8. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/124737> 3.9.2023.

³ Balić Šimrak, A. (2010.) Predškolsko dijete i likovna umjetnost, Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima, 16-17, 62-63; 2-8. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/124737> 3.9.2023.

2. Dječje stvaralaštvo

Dječje stvaralaštvo kod djece možemo prepoznati i poticati od najranije dobi. Ono za što mi mislimo da je razbacivanje hranom zapravo je kod djece početak istraživanja. Došen Dobud (2016.) navodi kako to razbacivanje hrane kod djece ima drugačiji značaj nego za nas odrasle, to je za djecu istraživanje gdje će ta hrana pasti i što će se s njom dogoditi. Dijete također pita i testira kako će roditelj reagirati na to što ono baca hranu. Naravno, roditelji će djecu učiti da se prema hrani treba odnositi s poštovanjem i da joj nije mjesto na podu, također djecu učimo ponašanju pri jelu. No, kad govorimo o likovnom stvaralaštvu djece, ne možemo izbjeći činjenicu da najmlađa djeca više preferiraju tijesto umjesto plastelin i gline. „Brašno kao kontinuirana masa, meko i podatno, ugodno je za uranjanje ručica u nj i djelovanje s njim. A privlačna je ta masa i stoga jer je djeci manje-više poznata od kuće, a u ustanovi dostupna. Djeca ga mogu u vrtiću doživljavati kao neku drugu tvar od one koju možda majka koristi pri spravljanju jela.“⁴

Za dječje stvaralaštvo bitna je spontanost i izbor materijala koji djeci pružaju slobodu izražavanja kako bi djeca mogla od takvog materijala stvoriti ono što su zamislili. Modeliranje tako ima veliki utjecaj na uspješan likovni razvoj djeteta. „Svojom relativnom nedovršenosti, odnosno neoblikovanošću, materijali potiču dijete na likovno oblikovanje. Svaki materijal nosi u sebi određenu determiniranost. O njegovim svojstvima ovisi način oblikovanja, zahtjeva izvjestan tretman adekvatan njegovoj prirodi, dakle posjeduje u sebi tehničku namjenu. Neoblikovani materijali pružaju neograničene mogućnosti za razvoj likovnih sposobnosti djece predškolske dobi.“⁵ Pri izboru tako naoblikovanog materijala, bitno je da vodimo brigu i o dobi djece s kojom radimo likovne aktivnosti, o njihovim individualnim sposobnostima i sklonostima, o likovno-pedagoškim ciljevima te o materijalno-organizacijskim mogućnostima predškolske ustanove.

Došen Dobud (2005.) spominje metodički dualizam na koji smo naučeni u predškolskim ustanovama u kojem je dio odgojno obrazovnog sustava slobodan i spontan, a drugi dio su vođene aktivnosti. Govori kako nije problem u postojanju dvaju smjerova u radu s djecom

---

⁴ A. Došen Dobud, *Dijete- istraživač i stvaralac*, Alinea, Zagreb, 2016., str. 249.

⁵ Nenadić-Bilan, D. (1987). Modeliranje i neoblikovani materijali u likovnom radu s predškolskom djecom. *Radovi (Sveučilište u Splitu. Filozofski fakultet Zadar. Razdio filozofije, psihologije, sociologije i pedagogije)*, 26, 3; 267-274. Preuzeto s: <https://morepress.unizd.hr/journals/radovifpsp/article/view/2449?lang=hr> HR 15.6.2023.

nego u odvojenosti i nejednakom vrednovanju u ta dva smjera. Spontanost bi se trebala na različite načine dopunjavati i poticati inicijativama odgajatelja. „Time izričito želimo naglasiti povezanost u jedinstvenu odgojno-obrazovnu interakciju odgojitelja s djecom i onoga što se označuje kao slobodno, spontano, kao i onog što smo navikli zvati vođenim. Intencija takva integracijskog procesa ne bi trebala biti u realiziranju unaprijed izdvojenih (katkad i formalno *ad hoc* postavljenih) zadaća, nego u ostvarivanju cjelovitog razvoja djeteta, čuvajući spontanost kao posebnu vrijednost djetinjstva.“⁶

U svome članku, Balić Šimrak (2010.) navodi još neke od razloga kako u likovnim aktivnostima s djecom ne bi trebalo biti mjesta pravilima, zakonitostima i kritici. Bilo da dijete radi na plohi ili u prostoru, trebamo mu osigurati više mogućnosti za izražavanje i istraživanje materijala. „Znanstvena istraživanja stalno dokazuju da rano bavljenje likovnim aktivnostima i umjetnička naobrazba općenito poboljšavaju i druge aspekte spoznaje, pa npr.:

- likovne aktivnosti potiču fokusiranje, odnosno, usmjeravanje pažnje, pa učestalo bavljenje likovnošću djeluje na bolju koncentraciju i u drugim aktivnostima;
- likovne aktivnosti potiču opuštanje cijelog organizma i lučenje hormona sreće, što rezultira kvalitetnijim življenjem;
- upotreba različitih materijala, rješavanje problema koje donosi likovni proces, eksperimentiranje i traženje novih spoznaja pridonosi razvoju divergentnog mišljenja, a samim time i kreativnosti.“⁷

2.1. *Faze razvoja likovnog izražavanja djece*

Prema Grgurić i Jakubin (1996., str. 30.), na razvoj djetetovog likovnog izražavanja utječe nekoliko procesa sazrijevanja i učenja, a to su:

- Razvitak psihomotorike ruke, šake, prstiju i ovladavanje instrumentom rada (olovkom, kistom)
- Spoznavanje okoline i razvitak znanja o njoj

---

⁶ Dobud, Anka Došen. Malo dijete-veliki istraživač. Alinea, 2005., str. 65.

⁷ Balić Šimrak, A. (2010.) Predškolsko dijete i likovna umjetnost, Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima, 16-17, 62-63; 2-8. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/124737> 15.6.2023.

- Razvitanak potreba i sposobnosti prikazivanja okoline i to od simbolizacije, preko prikazivanja onoga što stvarno objektivno može vidjeti u okolini

Prva faza, kao početak likovnog izražavanja, naziva se faza šaranja. Prema Grgurić i Jakubin (1996., str. 30), to je razdoblje do 4. godine u kojem prevladava psihomotorički i osjetilni djetetov doživljaj i užitak pri povlačenju linija, dok pokušaj prikazivanja okoline dolazi na kraju te faze kao „slučajno postignuti crtež“ ili faza „slučajnog realizma“. Dijete takvom slučajno postignutom crtežu daje ime i uočava sličnost s nekim predmetom.

Druga faza se dijeli na dva dijela, sastoji se od rane faze dječjeg realizma i faze intelektualnog realizma, a traje od četvrte do desete godine. Rana faza dječjeg realizma (4-6 godina) je faza sheme u kojoj je okolina prezentirana s osobnog, egocentričkog stajališta. Izraženi su emocijski elementi i detalji. Za kasniju fazu, fazu intelektualnog realizma (6-11 godina) prema Grgurić i Jakubin (1996., str. 31.) karakteristično je da dijete i dalje prikazuje okolinu i pokazuje da mu je znano bogatstvo sadržaja, informacija i spoznaja te mnoštvo predmeta i njihovih obilježja.

Treća faza likovnog izražavanja djece je faza vizualnog ili optičkog realizma, traje od 11 do 14 godina. To je faza zanemarivanja znanja o predmetima i njihovim objektivnim odnosima radi uspostavljanja njihovih prividnih odnosa kako ih zadaje narav čovjekove percepcije. „Zbog emocijske neutralnosti detalja te spoznajno i tehnički visoko elaborirana izraza, ova se faza udaljuje od dječjih faza i približava se izrazu odraslih.“⁸

2.2. Uloga odgojitelja u dječjem stvaralaštvu

Odgojitelj, odnosno učitelj ima jako važnu ulogu u dječjem stvaralaštvu. On je taj koji djetetu omogućava i daje slobodu u svome izražavanju i stvaranju. Djeca će u svojoj slobodi biti ono što zapravo jesu i kad misle i gledaju okolinu na svoj način doći će do individualnog stvaranja. „On mora biti likovno obrazovan da tolerira i ispravno vrednuje individualni likovni izraz, jer inače postoji opasnost sugeriranja, što koči, čak i blokira izvornost dječjeg likovnog izraza. Prema tome, poznavanje raznih likovnih mogućnosti u odnosu prema stvarnosti mora biti obogaćeno specifičnim likovnim senzibilitetom, koji učitelj omogućuje ulaženje u bit dječjeg likovnog stvaralaštva bez obzira na bilo koju likovnu koncepciju ili pravac u umjetnosti.“⁹

⁸ Grgurić N. i Jakubin M., Vizualno-likovni odgoj i obrazovanje: metodički priručnik, Zagreb, 1996., str. 31.

⁹ N. Grgurić i M. Jakubin, Vizualno-likovni odgoj i obrazovanje: metodički priručnik, Zagreb, 1996., str. 107.

U istraživanju o ulozi odgajatelja u likovnim aktivnostima djece rane i predškolske dobi, (Novaković 2014.), pitalo se odgajatelje koju bi ocjenu dali svom znanju o osnovama likovnog jezika, likovnim tehnikama i povijesti likovne umjetnosti. Najveći broj odgojitelja svoje poznavanje likovnog jezika ocjenjuje vrlo dobrim, 12,6% izvrsnim, 35,7% dobrim, a najmanji je broj onih koji su smatrali poznavanje likovnog jezika kao siromašnog (5,8%). U istraživanje je bilo uključeno 207 odgajatelja iz 17 hrvatskih vrtića. To isto istraživanje je pokazalo kako čak 65,7% odgajatelja u hrvatskim vrtićima smatra kako je njihova uloga u likovnim aktivnostima da pokažu djeci kako crtati dok se 15,4% odgajatelja ne slaže s tom tvrdnjom, ostali su neodlučni. Takve izjave nam pokazuju da u vrijeme kad je provedeno ovo istraživanje, 2014., još uvijek prevladava tradicionalni stav o ulozi odgajatelja u likovnoj aktivnosti predškolske djece i da veliki broj odgajatelja nije svjestan da bi zapravo djeca trebala učiti na osnovi njihovog doživljaja i istraživanja.

Na odgajateljima i učiteljima je da kod djece pobude interese za pojave u svijetu i njihovo likovno izražavanje. Djeca kroz likovno ostvarene i izražene sadržaje osnažuju svoje sposobnosti što rezultira prirodnim procesom rasta i reazvoja njihove svijesti i njihovih sposobnosti. D. Belamarić (Dijete i oblik, Zagreb, 1987.) navodi nekoliko načina da u djece pobudimo interes za pojave u svijetu te njihovo likovno izražavanje, odnosno oblikovanje, a to su:

1. *Usmjeravanje opažanja* – najjednostavniji način poticanja, usmjeravamo pažnju na neke oblike ili pojave, na primjer drvo, kuća, let i slično. Djecu će prvo zaokupiti i zainteresirati život, funkcija i svojstva oblika, a zatim veličina i vizualna obilježja oblika, materijal, boja i detalji. Bitno je da se izbjegnemo nametanja svog viđenja i pretpostavke. Postavljamo jednostavna pitanja poput: Što vidiš i što još vidiš? Tek nakon takvih pitanja postavljamo pitanja koja će izazvati dječje poimanje npr. Kako drvo raste? Kako cvijet cvjeta? Nakon toga dolaze pitanja o aspektima oblika ili pojave. „Vrijeme potrebno da dijete nešto percipira i doživi obično je kratko. Ponekad je to samo trenutak intenzivnog interesa i koncentracije koji donosi neočekivane uvide.“¹⁰
2. *Aktiviranje sjećanja*- drugi način pokretanja interesa je razgovor o nečemu što su djeca spontano vidjela i doživjela. Na primjer ako su djeca bila na izletu u šumi i

---

¹⁰ D. Belamarić, Dijete i oblik, Zagreb, 1987., str. 257.

dosta toga su doživjela. Smišljeno postavljenim pitanjima se može obnoviti sjećanje i u vidu slike se pojavljuje u njihovoj svijesti. Također, djeci postavljamo pitanja kao i kod usmjeravanju opažanja. Za razliku od usmjerenog opažanja u aktiviranju sjećanja djeca češće unose značenja i odnose među oblicima te štitinu i cjelovitost događanja.

3. *Maštanje, ilustracije* – javlja se najčešće kao stvaranje novih varijanti i slika na osnovi poznatih događaja ili pojava. Primjer tog je ilustriranje različitih priča i pjesama, zamišljenih događaja i događaja iz prošlosti ili budućnosti. „Bogatstvo i originalnost dječje mašte uvjetovani su slobodnim, spontanim i osmišljenim videnjem u likovnom izražavanju svega što čini okolinu i život djece.“¹¹
4. *Zamišljanje* - sposobnost djece da različite predodžbe i pojmove iz sfera nevidljive stvarnosti transportiraju u likovni izraz, odnosno u slike i trodimenzionalne oblike. Takve stvaralačke sposobnosti potičemo kad su djeca navikla da se slobodno i neometano likovno izražavaju.
5. *Igre s likovnim materijalima* – „Igre s likovnim materijalima i sredstvima - olovkom, glinom i bojom imaju više namjena. To djeci najprije donosi osjećaj slobode, a zatim ih potiče na upoznavanje i ispitivanje svojstava i mogućnosti pojedinog likovnog sredstva.“¹² Igre s likovnim materijalima imaju i svoju treću namjenu, a to je izražavanje sadržaja kojima se neko dijete svjesno ili podsvjesno bavi. Najviše slobode i poticaja za njih imaju novi sadržaji jer djeca nemaju predloške pa će ih moći sami otkriti i stvoriti. Važno je da ih se potiče i da sami pronalate nove sadržaje.
6. *Potvrđivanje* – odnosi se na potvrđivanje vrijednosti svakog dječjeg likovnog rada i njegove uspješnosti. To je ujedno i potvrda da je na dobrom putu i da je sposobno.

Bitno je kod djece razvijati likovno stvaralaštvo, a isto tako odgajatelji su zaduženi za prepoznavanje nadarenosti i „pameti za prostor“ kako bi to mogli još više poticati dijete i pratiti njegov napredak. Slunjski (2013., str. 54.) navodi kako dijete s razvijenom pameti za prostor pokazuje izrazitu osjetljivost za organizaciju prostora i međusobne odnose dijelova tj.

---

¹¹ D. Belamarić, *Dijete i oblik*, Zagreb, 1987., str. 258.

¹² D. Belamarić, *Dijete i oblik*, Zagreb, 1987., str. 258.

elemenata koje povezuje u cjelinu. Rado i često crta i slika, te izrađuje zanimljive trodimenzionalne konstrukcije i strukture od kockica i različitog neoblikovanog materijala. Također voli i modelirati (npr. glinom i plastelinom) te se igrati zemljopisnim kartama i izrađivati vlastite skice i karte (npr. skrivenog blaga).

Bitno je da je odgajatelj dosljedan i ponaša se sukladno onome što očekuje od djece jer je to bitan preduvjet za stvaranje pravog autoriteta odgajatelj. Miljak (1996., str. 47.) opisuje dječji vrtić kao mjesto radosnog življenja: druženja, igre, učenja odgoja i obrazovanja djece i odraslih, a odgajatelj je voditelj i pomagač u igri, učenju i razvoju djeteta.

3. Likovne tehnike

Likovne tehnike podrazumijevaju sveukupnost praktičkih umijeća u oživotvorenju likovne ideje određenim materijalima i pomoću likovnog instrumentarija (alata). Prema području rada dijele se na tehnike plošnog oblikovanja i tehnike prostorno-plastičnog oblikovanja. Tehnike plošnog oblikovanja se dijele na crtačke, slikarske i grafičke tehnike. (Jakubin, 2001.)

Crtačke tehnike su: olovka, kreda, ugljen, kemijska olovka, flomaster, tuš-pero, tuš-drvice, tuš-kist i lavirani tuš.

Slikarske tehnike: pastel, kolaž, mozaik, vitraj i tapiserija, akvarel, batik, gvaš, tempera, ulje i freska.

„Pod grafičkim tehnikama podrazumijevamo tehničke postupke otiskivanja i umnožavanja crteža pomoću matrice ili klišeja. Matrica ili klišeje je svaka obrađena ploča s koje se vrši otiskivanje grafičkih listova, odnosno grafika.“¹³ Prema načinu obrade se matrice grafičke tehnike se dijele na tehnike visokog tiska, dubokog tiska, plošnog tiska i protisnog ili propusnog tiska. Tehnike visokog tiska su: bakrorez, suha igla, mezzotinta, bakropis i akvatinta. Tehnike plošnog tiska su: litografija i monotipija, a tehnika protisnog ili propusnog tiska je sitotisak. (Jakubin, 2001.)

---

¹³ Jakubin, Marijan, Likovni jezik i likovne tehnike – temeljni pojmovi, Zagreb, 1999., str 145.

4. Kiparstvo i kiparske tehnike

„Kiparstvo (skulptura, plastika), grana likovne umjetnosti, likovno izražavanje trodimenzionalnim oblicima i tijelima – oblikovanim, klesanim, rezanim, lijevanim ili sastavljenim od elemenata u čvrstom materijalu (kamenu, glini, drvu, kovini, kosti, staklu, sintetičkim masama) i materijalu koji može u određenom vremenu zadržati željeni trodimenzionalni oblik (papir, led, tkanina, pijesak i sl.)“¹⁴

Kiparstvo je područje koje podrazumijeva oblikovanje volumenom. Prostorno- plastične tehnike i materijale dijelimo na kiparske i arhitektonske, a u odgojno obrazovnom procesu na tehnike modeliranja i tehnike građenja. Za djecu je kiparstvo, odnosno oblikovanje u prostoru, sasvim prirodan i spontan način izražavanja, štoviše, u predškolskoj dobi ona prstićima lakše oblikuju ono što vide ili žele predočiti nekom drugom. Taktilnost kiparskog oblikovanja odličan je primjer osjetilnog istraživanja. (Rogulj, 2010, str. 30.)

Kiparski materijali su: glina, drvo, kamen, gips, metal, plastične mase, žica i mnogi drugi materijali. Ti se materijali oblikuju modeliranjem, građenjem, klesanjem, tesanjem, lijevanjem itd. (Jakubin, 2001.)

Djeca vrlo radno i s interesom otkrivaju nove materijale i spontano svladavaju osnovne probleme plastičnog oblikovanja. Karlavaris (1988.) govori o tome kako odabrati slijed likovnih zadataka koji će voditi k stalnom razvoju osjetljivosti za plastiku i prostor. Spominje kako se razvoj likovnih sposobnosti na području kiparstva objašnjava svladavanjem tehničkih postupaka. Kod djece predškolskog uzrasta, kao najniži oblik kiparstva, to se odražava u plošnom prikazivanju figura linijom od gline ili plohom od gline s graviranim detaljima, na primjer oči, usta itd. „Upotrijebljeni likovni zadaci na plohi (ritam, gradacija, ravnoteža, kontrast, itd.) lako se prenose na zadatke oblikovanja u prostoru, pa je moguće iz jedne cjeline rada na plohi prijeći na novu cjelinu rada na kiparstvu, i obrnuto, kao i u okviru jedne cjeline likovni problem primjenjivati kako na plohi tako i na volumenu.“¹⁵

---

¹⁴ kiparstvo. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 19. 6. 2023. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=31555>

¹⁵ Karlavaris, Bogomil, Metodika likovnog odgoja 2, Grafički zavod Hrvatske, 1988., str. 145.

4.1. Glina

„Glina je fino- zrnasta vrsta zemlje koja nastaje raspadanjem stijena, posebna stijena nazvanih glinenac. Ima nekoliko vrsta gline, a prvenstveno ih možemo podijeliti na primarne gline koje se zovu kaolin i na sekundarne gline koje se još zovu ilovače, lončarske gline i taložene gline.“¹⁶

U svome radu, M. Jakubin (Likovni jezik i njihove tehnike) navodi kako se u radu s djecom koristi lončarska glina, ilovača. Poznato je da je ima puno u našem kraju i mještani uglavnom znaju gdje je ima. Lončarska glina je različite kvalitete, a kvalitetna glina je siva. Da bi glinu mogli koristiti trebamo ju prvo očistiti od kamenčića, komadića drva i korjenčice. To se radi tako da glinu iskopamo u jesen, ostavimo je da tijekom zime na nju djeluju kiša, snijeg i smrzavica te će se na taj način rastvoriti. U proljeće se takva očišćena glina skladišti u plastične posude.

Razdoblje predškole je pravo vrijeme za uključivanje djece u rad s glinom. Djeca su tada otvorenija i spremna za istraživanje raznih materijala, a pogotovo za rad s materijalima poput plastelina, gline, tijesta i ostalog. Oni vole istraživati prstima i zato je baš glina njihov prirodan način izražavanja. Prije samog stvaralštva trebamo biti spremni na to da će djeca prvo proučavati ono što imaju i rukama kako bi se upoznala s materijalom i lakše manipulirala njime. Warshaw (2009.) i sam navodi da svatko tko radi s glinom može se koristiti velikim rasponom njezinih svojstava kako bi ju oblikovao prema želji, te kako bi prilagodio materijal, postupke i tehnike izražaju vlastite osobnosti. Napominje i potvrđuje kak glina i to stvaralačko izražavanje nije namijenjeno i ne ograničava se samo na likovne umjetnike i obrtnike. Tako i djeca imaju puno mogućnosti modeliranja gline vlastitim rukama, a također mogu je i dizajnirati kako su zamislili jer se na površinu gline može nanijeti bilo koja boja ili ukras.

„U prvom susretu s glinom djeca pokazuju veliki interes za sam materijal. Ona glinu gnječe, mijese, plješću po njoj, uživajući u dodiru s tim izvanredno podatnim materijalom. Djeca otkrivaju da glinu mogu stanjivati, poravnavati, utiskivati, valjati i , naravno otkidati.“¹⁷

---

¹⁶ Marijan Jakubin, Likovni jezik i likovne tehnike – temeljni pojmovi, Zagreb, 1999., str. 209.

¹⁷ D, Belamarić, Dijete i oblik, Zagreb, 1987., str. 189.

4.1.1. Igra glinom

U početku dolazi do igre s glinom kod djece gdje nesvjesno usvajaju pojmove oduzimanja i dodavanja. Njih to jako zainteresira i igra počinje dobivati smisao jer se kasnije odrazi u crtežima u kojima oni prikazuju što su modelirali nekoliko dana prije. Ta igra koju oni nesvjesno igraju predstavlja pripremu za složenije oblikovanje. Kučina (2004.) govori da iako postoji neka zadana tema u radu s glinom, djecu ne bismo trebali opterećivati s tom temom nego je potrebno osjetiti djetetovo područje interesa i omogućiti mu da se u skladu s tim, slobodno izražava.

4.1.2. Oblikovanje glinom

Glina je materijal koji ima jako umirujuće djelovanje na onoga koji ju koristi. Podatan je i vrlo primjenjiv materijal te lako osvoji sve koje osjete potrebu za kreativnim izražavanjem. Za djecu glina ima posebnu vrijednost jer tijekom oblikovanja gline djeca mogu pretočiti i kanalizirati svoje osjećaje, bilo to veselje, tuga, napetost, tjeskoba (Rogulj, 2015.)

U razdoblju od dvije do četiri godine dijete radi jednostavne oblike od gline. Na primjer to su kuglica, štapić ili neki valjčić, pa čak i neoblikovani komadići otrgnute gline. Ti svi jednostavni oblici djecu služe kako bi od toga napravili cjelinu, a i svako dijete koristi isti oblik za drugu svrhu kako bi došli do krajnjeg oblika koji su zamislili. „Tako dijete sebi predočava garderobu i predmete u njoj. Isti oblik, pločica jednom je element od kojeg dijete gradi veći oblik, a drugi put ta pločica postaje simbol određenog predmeta – kaputa, vješalice, cipela.“¹⁸

M. Jakubin (Likovni jezik i likovne tehnike, 1999., str. 210.) navodi nekoliko načina oblikovanja, odnosno modeliranja u radu s glinom:

a) Modeliranje od jedne glinene mase – jedan komad gline oblikujemo gnječenjem, savijanjem, izvlačenjem mase itd.

b) Oduzimanje od mase- izradi se određeni oblik od kojeg se oduzimaju pojedini dijelovi. Na taj način dobivamo udubljenja i prošupljenja.

c) Dodavanjem odnosno građenjem oblika – prvo se modeliraju manji oblici različitog likovnog karaktera. Slažu se metodom građenja u jednu cjelinu. Spaja se na način da se glinom

---

¹⁸ D, Belamarić, Dijete i oblik, Zagreb, 1987., str. 189.

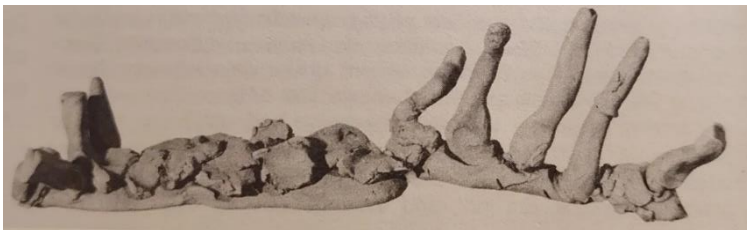

čvrsto spoji utiskivanjem gline ili dodavanjem na spojeve sitnih čestica gline koje utiskujemo ili utrljamo u spoj dvaju oblika.

Za razdoblje od četiri do pet godina, Belamarić (1987.) navodi kako od navedenih elemenata, simbola, djeca grade svoje složenije simbole na isti način kako to rade i kod crteža. Za mlađi uzrast navodi kako bi na primjer štapić s jednom kuglicom bio slon, dijete u razdoblju od četiri do pet godina istražuje njegove bitne dijelova. Spljoštena pločica mu je tijelo soma, naljepljeni komadići su pjege na leđima, a dugi valjak iz pločice služi kao nosač za okomite oblike što označava peraje soma. Osim tih detalja, vidimo i glavu soma, pa čak i ticala (**Slika 1.**)

Djeca u razdoblju od pet do šest godina, navodi autorica D. Belamarić (1987.), od gline stvaraju oblike koji su određeniji, čvršći i svojim se proporcijama približavaju stvarnim vizualnim vrijednostima. Na primjer kod stvaranja konja od gline, kod krajnjeg rješenja možemo vidjeti da je dijete konju dalo i njegove osobine, uzdignuta glava koja nam daje dojam ponosnog držanja konja.

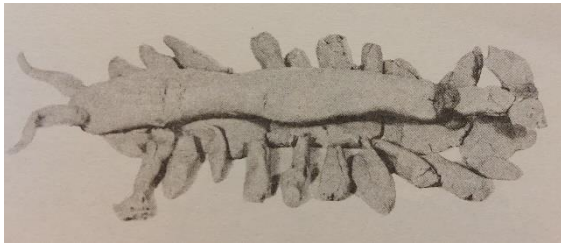
Također, imamo i soma koji ima još neke nove elemente kod djeteta u razdoblju od pet do šest godina. On svome somu dodaje i neke nove elemente poput vode, malih komadića koji znače gibanje vode kad som prolazi kroz nju (**Slika 2**). Time vidimo kako su djeca u tom razdoblju orijentirana i kako imaju usvojen način izražavanja. Dijete pronalazi način kako da se izrazi kroz glinu, iako je glina tromi materijal, kroz maštu dijete uspijeva doći do onog što je zamislilo i na kraju uspijeva u tome. „Uz takvu orijentaciju u oblikovanju, u djece te dobi javljaju se i svi prijašnji načini izražavanja.“¹⁹

*Slika 1 Tijelo soma, dječji rad, 4-5 godina
Izvor: D. Belamarić, Dijete i oblik, 1987.*

---

¹⁹ 1. Dijete i oblik, Dobrila Belamarić, Školska knjiga, Zagreb, 1987, str. 193.

*Slika 2 Tijelo soma, dječji rad, 5-6 godina
Izvor: D. Belamarić, Dijete i oblik, 1987.*

4.2. Glinamol

Glinamol je po sličan glini po svojim karakteristikama. Umjetna je masa i može se kupiti u specijaliziranim trgovinama ili knjižarama. Suši se brže od gline što dovodi do gubitka elastičnosti, razlika od gline je i što pri radu ne prlja ruke. Glinamol, kad se osuši dobiva na čvrstoći i ukoliko dođe do pucanja može se zalijepiti univerzalnim ljepilom. Od njega se uglavnom rade minijaturni oblici. Ne peče se, može se bojiti i od njega se izrađuju ogrlice, broševi, narukvice itd. (Jakubin, 2001.)

4.3. Plastelin

Plastelin je obojena umjetna masa. Može se nabaviti u skoro svim knjižarama, a proizvodi se u svim bojama. Također, plastelin kao i glinamol, ne prlja ruke. Treba se skladištiti na toplijim mjestima jer je onda tek spreman za modeliranje i dobiva na elastičnosti. Prema Tanay, E. R., i Kučina, V. (1995., str. 71.). djeca najradije koriste plastelin različitih boja za gradnju kombiniranjem od raznobojnih sitnih volumena u prostoru. Raznobojnost i različitost obliha i uglatih oblika omogućuje djeci bolje opažanje kontrasnih ritmičkih struktura nekog složenog volumena.

4.4. Gips

U kiparstvu se gips prvenstveno koristi za izradu kalupa za lijevanje struktura u bronci ili izradu lijevane gipsane skulpture. Jakubin (2001., str. 216.) navodi da ako se želi izraditi gipsana skulptura, najprije se treba izraditi u glini model za izradu odljeva. Kalup se radi u nekoliko dijelova kako bi se lakše skinuo s glinenog modela, a još se premaže uljem kako se ne bi zalijepio gips od kojeg će se djelo ljevati. Kalup se ponovno sastavi i u njega se lijeva gips.

Kad se gips stvrdne, kalup se otvori i iz njega se izvadi odljev gipsane skulpture koji se onda može doradivati.

4.5. Drvo

„Drvo se kao kiparski materijal često koristi u likovnoj umjetnosti, a mekanije vrste drva (lipa, javor, bor, jela, vrba) mogu se koristiti za plastičko oblikovanje i u osnovnoj školi.“²⁰ Način obrade drva je tesanje, rezanje odnosno odstvanjivanje suvišnog da bi se došlo do željenog oblika.

4.6. Kamen

Upotrebljavaju se različite vrste kamena, od mekih pješčanika do različitih vrsta mramora. Jakubin (2001., str. 219.) navodi specifične karakteristike kamena, a to su: tvrdoća, boja, šupljikavost, zgusnutost i težina, a to utječe na likovni karakter djela.

4.7. Žica

Žica je vrlo pogodan materijal za likovno izražavanje i stvaranje. U likovnom smislu ona predstavlja prostornu crtu i njome prvenstveno stvaramo prostorni crtež. (Jakubin, 2001.) mogu se kombinirati žice raznik debljina, boja i materijala. Od žice se može napraviti razni nakit kombiniranjem različitih spirala, zakrivljenih i ravnih linija nastalih od tanjih i debljih žica.

4.8. Papir

Papir je jako pristupačan materijal u svakoj sredini. Zbog svoje cijene, praktičnosti te jednostavnosti zauzeo je posebno mjesto ulikovnom izražavanju u vrtićima i školama.

Jakubin (2001., str. 225.) navodi čak deset načina prostornoplastičkog oblikovanja papirom, a u nastavku se navodi nekoliko primjera:

---

²⁰ Jakubin, Marijan, Likovni jezik i likovne tehnike – temeljni pojmovi, Zagreb, 1999.. str. 218.

- Urezivanje trokuta u plohu i njihovim presavijanjem po bridu, koji nismo izrezali, dobivamo reljef
- Presvijanjem traka papira i lijepljenjem na plohu dobivamo udubljeno-izbočeni reljefni ritam
- Rekonstruiranjem-prethodno izrađenih reljefnih, izbočeno-udubljenih kružnica, koncentrično upisanih unutar krugova, komponiramo zanimljivu ritmičku strukturu
- Savijanjem traka papira, njihovim međusobnim spajanjem ili lijepljenjem na završecima možemo dobiti ornamentalnu ritmičku kompoziciju ili dinamičku prostornu kompoziciju

5. Praktični dio završnog rada

Svoj praktični dio završnog rada odradila sam u Dječjem vrtiću „Ciciban“ u Velikoj Gorici. Datumi kad sam obavljala aktivnosti su 4. svibnja, 8. svibnja i 16. svibnja 2023. godine. Ove aktivnosti sam provodila dok sam obavljala praksu u istom tom vrtiću u dogovoru s odgajateljicama skupina u kojima sam provodila aktivnosti. U tijeku obavljanja tih likovnih aktivnosti s djecom sam komentirala postupak izrade, bilježila njihove izjave i dokumentirala radove fotografijama koje će biti priložene u nastavku. Prvo sam aktivnosti odradila u starijoj jasličkoj skupini, zatim u umjetničkoj skupini u kojoj su djeca različitog uzrasta jer je to posebni program i treću aktivnost sam radila u predškolskoj skupini. U starijoj jasličkoj skupini koristila sam tehniku plastelina, u umjetničkoj oblikovanje žicom u kombinaciji s perlicama, a u predškolskoj skupini smo koristili kiparsku tehniku glinamol.

5.1. Starija jaslička skupina

5.1.1. Motivacija i proces

Prvi dio praktičnog rada bila je likovna aktivnost „Životinje“ u starijoj jasličkoj skupini u kojoj smo izrađivali životinje od plastelina. Kao motivaciju i poticaje koristila sam različite figurice životinja koje smo stavili na stol, također i slike životinja iz slikovnica te koje su bile u sobi dnevnog boravka postavljene na zidu. (Slike 3-7) Nakon što sam tako postavila poticaje za stol imali smo razgovor o tome koje životinje oni znaju nabrojiti, koja im je najdraža životinja i koje su oni sve životinje vidjeli uživo. Zatim su nabrojali koje sve životinje vide na stolu i nakon toga su krenuli s izradom životinja od plastelina. Veselili su se radu s plastelinom, a ovu temu sam izabrala za njih jer sam dva dana prije kada sam prvi dan bila kod njih na praksi primjetila da često gledaju slikovnice i enciklopedije o životinjama pa sam pretpostavila da im je to trenutno najzanimljivija i najbliža tema.

Slike 3-7 Poticaji za aktivnost „Izrada životinja od plastelina“

Kad smo završili razgovor o životinjama i kad je svako dijete reklo svoju najdražu životinju krenuli smo s pripremom alata potrebnog za ovu aktivnosti. Djeca su već bila upoznata s valjcima, nožićima i podlogama za rad s plastelinom jer su ga već koristili. Nije bilo dovoljno valjaka za svako dijete pa su morali čekati na red jer su svi htjeli koristiti valjak. Također, djeca su htjela puno plastelina samo za sebe, ali imali smo ograničenu količinu koja je bila dovoljna za svih ako se pravilno raspodijeli za sve koji su za stolom. Trebali su dijeliti svi zajedno plastelin i to im se nije baš sviđalo pa im je trebalo poticaja u toj situaciji kako ne bi sav plastelin uzeli za sebe već podijelili s prijateljima koji također trebaju napraviti svoju životinju. Djeca su prvo istraživala plastelin i birala boje svoje životinje, a onda su tražila potreban alat za izradu. Gotovo sva djeca su trebala asistenciju pri valjanju plastelina jer nisu mogli dovoljno stisnuti valjak pa sam im ja pomogla. (Slike 8-10)

Slika 8-10 Korištenje alata za izradu

Nekoliko djece se dosjetilo i uzelo u ruke poticaje, odnosno figurice životinja i po njima su stavljali plastelin i tako oblikovali svoje životinje. (Slike 11-13) Većina djece je pratila uputu i izrađivala životinje dok su drugi radili ono što im je tada bilo zanimljivo i što su oni htjeli izraziti kroz plastelin.

Slika 11-13 Djeca koriste figurice životinja u izradi

5.1.2. Rezultati

Slika 14 Niko, 3 godine, spajanje surle sa ostatkom tijela slona

Slika 15 Niko, 3 godine, „Slon“ (po uzoru na poticaj iz slikovnice, Slika 7)

Slika 16 Maja, 2,5 godina, „Slon“

Slika 17 Lovro, 2 godine 2 mjeseca, "Mama, tata, deda, baka"

Slika 18 Gabriel, 2 godine 4 mjeseca, "Avion"

Slika 19 Benjamin, 2 godine 10 mjeseci, "Papiga"

Slika 20 Petra, 2 godina 8 mjeseci, "Patka"

5.2. Umjetnička skupina

5.2.1. Motivacija i proces

Djeca u ovoj skupini su različitog uzrasta jer je posebni program koji je nastao tek od ove školske godine u rujnu. To je bilo zanimljivo jer sam mogla usporediti radove starije predškolske od radova mlađe djece. Kao poticaje i motivaciju za likovnu aktivnost u ovoj skupini koristili smo nadolazeći blagdan Majčinog dana o kojem smo razgovarali za vrijeme kruga nakon doručka. (Slika 21) Dok su tako djeca sjedila u krugu, jedan po jedan su trebali reći što je najbolji poklon za njihovu mamu. Djeca su nabrajala: prsten, cvijeće nekoliko puta, ogrlicu, haljinu, cipele, parfem... Nakon razgovora sam im objasnila kako danas imaju priliku napraviti nakit po izboru za svoje mame.

Slika 21 Motivacija kroz razgovor u krugu

Svi su došli do stola i krenuli sa izradom i oblikovanjem žice. Prvo su promatrali koje će boje koristiti i koje će perlice staviti kad oblikuju žicu. Promatrali su materijal koji se nalazi na stolu pa uzeli pred sebe ono što im je potrebno. Neki su mogli i sami odrezati žicu dok je drugima bila potrebna asistencija pa sam im ja odrezala žice koliko su rekli da im je potrebno. Znali su da ako izrađuju prsten da im treba manje žice, a ako izrađuju ogrlicu trebati će im duža žica. Debljina žice je bila taman da su je mogli savijati i da istovremeno bude čvrsta. Bilo je djece koja su samo nasumično uzimala perlice i stavljala na ogrlicu, a neki su baš imali plan za svoju ogrlicu pa su htjeli da izgleda simetrično i tako su sa svake strane oko privjeska stavljali jednake perlice i dugo se zadržali u ovoj aktivnosti. Treća verzija su bila djeca koja uopće nisu stavljala perlice već su samo oblikovali žicu i stavili privjesak. Imali smo pravilo da svako dijete smije staviti samo jedan privjesak, starija djeca su to poštivala dok je mlađoj bilo jako privlačno stavljati privjeske pa su ih stavili nekoliko. (Slika 22-24)

Slika 22-24 Materijal za izradu i proces izrade

5.2.2. Rezultati

Slika 25 Josip, 6 godina, ogrlica

Slika 26 Dora, 6 godina 3 mjeseca, prsten

Slika 27 Dora, 6 godina 5 mjeseci, ogrlica

Slika 28 Bruna, 4 godine, 5 mjeseci, narukvica

Slika 29 Eva, 6 godina, 4 mjeseca, narukvica

Slika 30 Toma, 3 godine, 8 mjeseci, narukvica

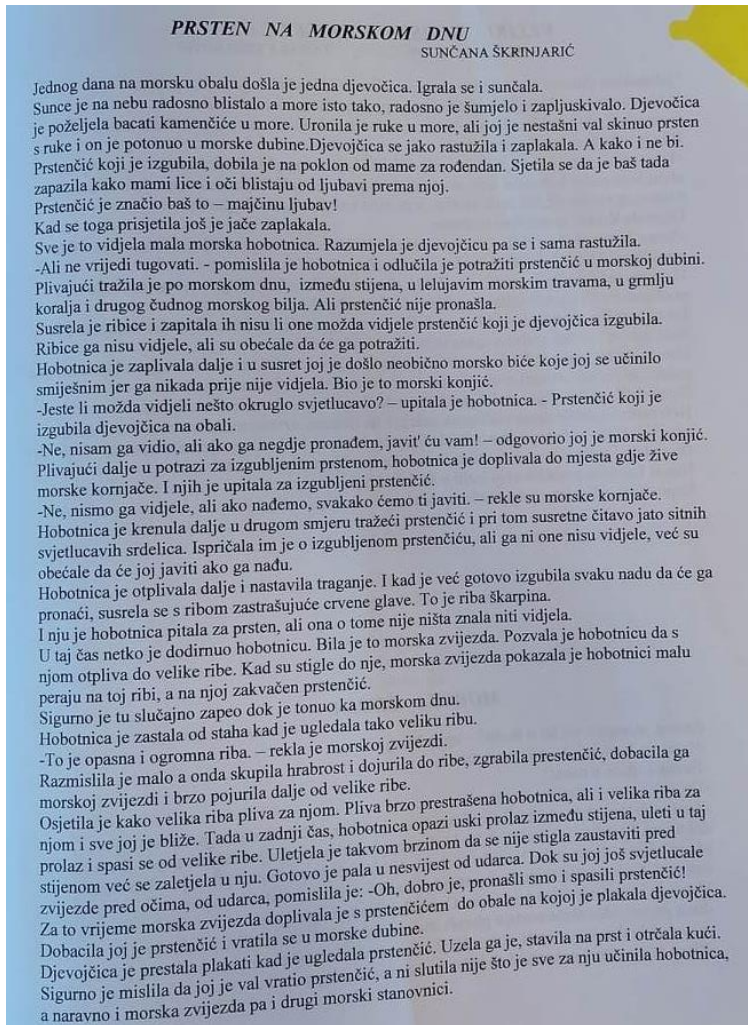

Slika 31 Elena, 4 godine 2 mjeseca, ogrlica

Slika 32 Nuša, 3 godine 10 mjeseci, ogrlica

5.3. Predškolska skupina

Slika 33 Priča "Prsten na morskome dnu" kao motivacija za aktivnost

Ideja za ovu temu je došla iz razgovora s njihovom odgajateljicom u kojemu je ona rekla da trenutno obrađuju temu hobotnice pa im je to dosta blisko. Kao poticaj sam im za vrijeme jutarnjeg kruga ispričala priču o hobotnici uz aplikacije slikama koje je pokazivala odgajateljica dok sam ja pričala. Priča se zove „Prsten na morskome dnu“ od Sunčane Škrinjarić. (Slika 33) Djeca su bila jako zainteresirana za priču i nakon prepričavanja su sudjelovala u razgovoru i odgovarali su na pitanja. Ponovili su i ono što znaju otprije i naučili nešto novo. Kao poticaj sam koristila i slike hobotnica kako bi još detaljnije mogli vidjeti kakvog je točno izgleda. (Slika 34)

5.3.1. Motivacija i proces

Slika 34 Slike hobotnice kao poticaj za aktivnost

U ovoj skupini, koristili smo kiparsku tehniku glinamol. Djeca su predškolskog uzrasta i pred njih sam stgavila zadatak izrade hobotnice od glinamola.

Nakon ispričane priče djeca su došla za stol i podijelili smo ih podloge za rad. Dala sam im kratku uputu za izradu, a to je bilo da trebaju napraviti svoju hobotnicu iz priče kako je oni zamišljaju koristeći svoja znanja o prije o hobotnicama. Sva djeca su prvo krenula s izradom krakova. Odvajali su komadiće glinamola od cjeline koju su dobili i on toga oblikovali duguljasti krak. (Slika 35 i 36) Nisu sva djeca napravila točno osam krakova, a kad bih ih pitala koliko krakova ima hobotnica neki bi odgovorili da se ne vide svi krakovi na slici ili bi kao drugi odgovor na to pitanje rekli kako im je otpao jedan krak. Neka djeca su radila pipke na krakovima dok druga nisu. Tražili su tražila da im dam i još glinamola jer su htjeli napraviti i druge likove iz priče kao na primjer lignju i školjke. Djeca su s lakoćom radila svoje hobotnice i uglavnom su se jako dugo zadržala u ovoj aktivnosti jer su radili dosta detalja. Nekoliko djevojčica je radilo na svojim hobotnicama sve dok nismo morali izaći van. Nije im bila potrebna skoro nikakva asistencija osim na kraju u prebacivanju s podloge na papir s imenom i pri pričvršćivanju krakova s glavom hobotnice. Ja sam im za aktivnost dala samo glinamol, a oni su se tijekom aktivnosti prisjetili da bi mogli koristiti i štapiće ili olovke za neke rupice na hobotnici i za ukrašavanje.(Slika 37) Kad su završili stavili smo radove sa strane da se osuše do kraja i kako bi djeca mogla promatrati i komentirati svoje, a i hobotince svojih prijatelja.

Slika 35 Odvajanje glinamola od cjeline

Slika 36 Izrada krakova

Slika 37 Korištenje olovke u izradi

5.3.2. Rezultati

Slika 38 Tena, 6 godina 7 mjeseci

Slika 39 Šimun, 6 godina 1 mjesec

Slika 40 Dominik, 6 godina 5 mjeseci

Slika 41 Katarina, 6 godina 4 mjeseca

Slika 42 Mateo, 6 godina 2 mjeseca

Slika 43 Lara, 5 godina 10 mjeseci

Slika 44 Tomislav, 5 godina 8 mjeseci

Slika 45 Marina, 6 godina 6 mjeseci

6. Zaključak

Praktični rad proveden je u skladu s navedenim u uvodu, rezultati koje smo dobili su proizišli iz stvaralačke atmosfere u grupi. Također, rezultati su jedinstveni i raznovrsni, a uloga odgajateljica i mene koja sam bila zadužena za upute djeci je ostvarena. Djeca su bila jako zainteresirana za rad sa glinamolom, plastelinom i za oblikovanje žicom. Koristili su vlastite ruke, a bili su jako zainteresirani za korištenje alata za oblikovanje. Zanimljivo je bilo da nisu imali previše pitanja vezano za izradu već su sami donosili zaključke i stvarali su ono što su zamislili. Nisam ih sprječavala da naprave nešto što nije u skladu sa zadanom temom jer smatram da bi to dovelo do zaustavljanja njihove kreativnosti i slobode, a sloboda je u likovnom izražavanju jedna od bitnih čimbenika. Veliku ulogu u rezultatima su imali poticaji koje sam im prikazala i koje su koristili prije same glavne aktivnosti. Najveći utjecaj poticaja vidim kod aktivnosti u predškolskoj skupini u kojoj sam im ispričala priču o hobotnici i imali su slikoviti prikaz te priče i hobotnica. Kao rezultat dobrih poticaja djeca su se dugo zadržavala u aktivnosti i imali su neke svoje ideje za dodatnu izradu na temelju ispričane priče. Djeca su se u ovom slučaju i prisjećala hobotnica koje su vidjeli uživo dok su bili na ljetovanju i slično. U mješovitoj skupini je bilo zanimljivo vidjeti i usporediti kako funkcioniraju djeca različite dobi. Stariji osmišljeno kreću u aktivnost i imaju red i uredni su, a manje eksperimentiraju dok mlađa djeca vole eksperimentirati i lakše se dekoncentriraju. Kod rada s glinamolom i plastelinom vidi se razlika u tome da se starija djeca orijentiraju na detalje i prikazuju približno ono što su zamislili. Mlađa djeca rade jednostavne oblike od mase, udubljuju ili prošupljuju masu.

Kako bismo od djece dobili željeni rezultat trebamo pobuditi interes za određenu temu koristeći poticaje i motivaciju kroz dan. Od neke djece ćemo dobiti ono što smo zamislili, a neka djeca će stvarati ono što su oni zamislili. Velika je uloga nas kao odgajatelja u stvaranju atmosfere za likovno izražavanje, a prije svega najveću ulogu imamo u poticanju dječje samostalnosti, jedinstvenosti i samopouzdanja.

LITERATURA

1. Balić Šimrak, A. (2010.) Predškolsko dijete i likovna umjetnost, Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima, 16-17, 62-63; 2-8. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/124737> 15.6.2023.
2. Belamarić, Dobrila. (1987.) Dijete i oblik, Školska knjiga
3. Dobud, Anka Došen. (2016.) Dijete- istraživač i stvaralac, Alinea
4. Dobud, Anka Došen. (2005.) Malo dijete-veliki istraživač. Alinea
5. Grgurić N. i Jakubin M. (1996.) Vizualno-likovni odgoj i obrazovanje: metodički priručnik
6. Jakubin, Marijan. (1999.) Likovni jezik i likovne tehnike – temeljni pojmovi, Zagreb
7. Karlavaris, Bogomil, (1988.) Metodika likovnog odgoja 2, Grafički zavod Hrvatske
8. kiparstvo. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 19. 6. 2023.
<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=31555>
9. Kučina, V. (2004). Oblikovanje keramike. Zagreb: Školska knjiga.
10. Miljak, Arjana. (1996.) Humanistički pristup teoriji i praksi predškolskog odgoja, Persona,
11. Nenadić-Bilan, D. (1987). Modeliranje i neoblikovani materijali u likovnom radu s predškolskom djecom. Radovi (Sveučilište u Splitu. Filozofski fakultet Zadar. Razdio filozofije, psihologije, sociologije i pedagogije), 26, 3; 267-274.
Preuzeto s:
https://morepress.unizd.hr/journals/radovifpsp/article/view/2449?lang=hr_HR
15.6.2023.
12. Novaković, S. (2015). Preschool Teacher's Role in the Art Activities of Early and Preschool Age Children. Croatian Journal of Education Vol.17; Sp.Ed.No.1/2015: pages: 153-163. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/137685> 15.6.2023.
13. Rogulj, E. (2010). Kiparske tehnike. Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima, 16-17, 62-63; 30-37. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/124745>
14. Slunjski, Edita. (2013.) Kako djetetu pomoći da bude pametno na različite načine, Priručnik za roditelje, odgajatelje i učitelje, Element
15. Tanay, E. R., i Kučina, V. (1995). Tehnike likovnog izražavanja: od olovke do kompjutera. Naklada Zakej.
16. Warsaw, Josie. (2009.) Tehnike izrade keramike, Zagreb, Veble commerce

Izjava o izvornosti završnog rada

Izjavljujem da je moj završni rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

(vlastoručni potpis studenta)